

בדיקת תלונה - צמחייה הפולשת לשטח ציבורי

רקע

1. ב-14.6.22 התקבלה תלונה בלשכת מבקרת העירייה לפיה שוררת מחלוקת בין המלין לבין שכנו - קבלן ניקיון של העירייה - בגין בקשת השכן למתן הקלה לבנייה בקרקע שבבעלותו, הגובלת בנכס של המלין. לדברי המלין, לאחר שלא הגיעו לידי הסכמה, איים השכן כי "יחפש אותם" ו"שאם מדברים על חריגות יש [להם] עצים שחורגים מהשטח".
- ב-14.6.15 בשעה 01:14 נרשם למלין דוח על עברה - התראה בשל צמחייה פולשת למדרכה ברחוב בו הוא גר (בית מספר 18). לטענתו, קיים קשר בין הדוח שקיבל לבין איומו של השכן.
2. התלונה הועברה למנהלת פניות הציבור בלשכת ראש העירייה, אשר השיבה למלין ב-14.7.20: "הדו"ח שניתן לך הנו התראה בלבד. מביקור צוות הגיזום של איכה"ס בביתך, נמסר שהענפים נגזמו והצמחייה הפולשנית טופלה. מכאן שההתראה שניתנה בוטלה... לנושא שהעלית בגין המחלוקת עם השכן הגובל לנכס שלך - הנני מנועה מלטפל בסכסוך שכנים".
3. לאור תגובתה כתב המלין לראש העירייה ב-14.7.24 כי מדובר "במקרה של הפעלת סמכות שלא כדין של עובד העירייה... אתמול קיבלתי את תגובת העירייה, ופשוט התעלמו ממהות הפנייה... הגדירו מעשה שחיתות בתור סכסוכי שכנים... אני רואה בחומרה את הטיוח..."

עבודת הביקורת

1. ראש העירייה העביר את התלונה לבדיקת מבקרת העירייה.
2. מטרת הביקורת הייתה לבדוק את הטענות שהועלו בתלונה.
3. בדיקת הביקורת כללה את הפעולות הבאות:
 - א. שיחות עם ראשת מינהלת שיל"ת מזרח, מנהל יחידת אכיפה איכות הסביבה במינהל איכות הסביבה ועם הפקח שהפיק את דוח ההתראה.
 - ב. בדיקת אסמכתאות, לרבות קובץ פניות של המוקד העירוני בנושא צמחייה פולשנית, דוחות והתראות נוספים שניתנו בנושא צמחייה פולשנית, בדיקת כתובות במערכת ההנדסית GIS ובדיקת כתובות במסופון ששימש את הפקח.

ממצאים

1. פניות מוקד בגין צמחייה פולשנית

- 1.1 ככלל, פניות מוקד נפתחות בעקבות פניות תושבים ו/או סיורים יזומים של בעלי תפקידים בעירייה לאיתור מפגעים שונים.
- 1.2 בשנת 2013 נפתחו 183 פניות מוקד בנושא צמחייה פולשנית במזרח העיר, 49 (27%) מהן נפתחו בידי ראשת מינהלת שיל"ת מזרח (להלן - **ראשת המינהלת**). במחצית הראשונה של שנת 2014 נפתחו 122 פניות מוקד בנושא במזרח העיר, מהן, 68 (56%) שפתחה ראשת המינהלת.
- 1.3 ב-14.6.15, התאריך בו קיבל המלין דוח התראה, פתחה ראשת המינהלת שמונה פניות מוקד בנושא צמחייה הפולשת לשטח הציבורי, שתיים מתוכן ברחוב שבו מתגורר המלין:
 - פניית מוקד מספר 1406012462 - בית מספר 19.
 - פניית מוקד מספר 1406012463 - בית מספר 17.פניות המוקד הנ"ל הופנו לטיפול פקחי יחידת אכיפה איכות הסביבה.

2. יחידת אכיפה איכות הסביבה

- 2.1 ביחידת אכיפה איכות הסביבה (להלן - **יחידה**) מועסקים שבעה פקחים. פקחי היחידה מטפלים בין היתר בפסולת בניין, צמחייה פולשנית, חצרות מוזנחות, אחזקת ביתני אשפה תקינים, הוצאת פסולת גזם שלא ביום ההוצאה והשלכת פסולת בניין למכולות פרטיות.
 - לדברי מנהל היחידה, בדיקות הפקחים מבוצעות כמענה לפניות מוקד ובאופן יזום - בדיקות הפקחים בשטח שבאחריותם.
 - לא נמצא נוהל עבודה עירוני בנוגע לפעולות האכיפה של הפקחים ביחידה.
- 2.2 לאחר פתיחת פניית מוקד, יוצא פקח היחידה למקום ומאתר את המפגע המדווח. באם מדובר בצמחייה פולשנית, ניתן דוח התראה לבעל הנכס, לטיפול תוך שבעה ימים, שלאחריהם: מגיע הפקח לבדוק שאכן המפגע הוסר. היה והמפגע לא הוסר - ניתן לבעל הנכס דוח קנס. מנהל היחידה הסביר לביקורת כי במתן דוחות התראה, הפקח אינו מחויב לצלם את המפגעים, אלא רק במקרים שהוא מפיק קנסות. נמצא כי בדוגמאות לדוחות התראה שהעביר מנהל היחידה לביקורת צולמו המפגעים, למעט במקרה נשוא התלונה.
- מנהל היחידה מסר: "התקבלה תלונה ב[רחוב נשוא התלונה] 17 ו-19 ע"י שיל"ת בנושא צמחייה פולשת, המפקח... הגיע וזיהה מפגע במס' 18 ולכן נרשמה התראה יזומה במקום. במס' 17 היה תקין וב-18 נצפתה צמחייה פולשת וכן במס' 19, כאשר במספר זה האזרחית הייתה בכניסה לבית והותראה בע"פ, ואכן טיפלה במפגע."

2.3 הביקורת מציינת כי מספרי הבתים ברחוב נקבעו בסדר רץ בצד אחד בלבד של הכביש (לא מספרים זוגיים ואי-זוגיים בכל אחד מצדי הרחוב). ייתכן שזו הסיבה לכך שראשת המינהלת טעתה במספר הבית עליו דיווחה.

תגובת ראשת מינהלת שיל"ת מזרח:

"...הח"מ לא טעתה. הכניסה תלונה במס' 19, 17 (ניתן לשיקול דעת הפקח) בביקורת הפקח מצא לנכון שגם 18 לא בסדר וניתנה התראה על-פי ראות עיניו."

3. בדיקת טענות המלין

3.1 איתור בעל הנכס

א. לטענת המלין, "הדוח הוגש כנגד [שם המלין], כאשר הנ"ל אינו בעל הנכס, בשעות שקדמו ובעת כתיבת הדוח היה נוכח בעיר אחרת, נשאלת השאלה מהיכן הושג השם ותעודת זהות שנכתבו בדוח? התשובה [היא -] מההתנגדות [לבקשת השכן] שהוגשה לעיריית ראשון לציון לפני כחודשיים וכמקובל הגיע למגיש הבקשה להיתר..."

ב. מבדיקת הביקורת עולה כי פקחי היחידה מצוידים במסופונים. בעת ביקור בשטח הם מזינים למסופון את כתובת המפגע והמערכת מפיקה את פרטי בעל הנכס, לרבות תעודת הזהות שלו.

הביקורת הזינה למסופון את הכתובת נשוא תלונה והמערכת הציגה ארבעה שמות אפשריים לבעל הנכס, אחד מהם הוא המתלונן. לדברי הפקח הוא בחר מרשימת השמות שהוצגה את השם השני באופן אקראי. הוא לא אימת את פרטי בעל הנכס מול אגפי העירייה השונים, אף שלדבריו, הוא נעזר בהם רבות.

ג. מבדיקת כתובות נוספות אקראיות שהזינה הביקורת, נמצא שהמערכת הציגה שמות בעלי נכסים קודמים, לרבות שמות ילדיהם, כולל אלו שנישאו ו/או עזבו את הבית. הפקח אישר שאחת הבעיות היא שנתוני המערכת אינם מעודכנים וכוללים שמות ילדי בעלי הנכס, שמות בעלי נכסים שנפטרו ושמות בעלים קודמים.

ד. לשאלת הביקורת מהיכן "מיובאים" נתוני המערכת, השיב סמנכ"ל החברה לביטחון וסדר ציבורי שאמון על המסופונים: "במערכת ישנו מאגר של כל מבצעי העברה מאז התחלנו לרשום את הדוחות במסופונים שנועד לעזור לפקח לאתר מבצעי עברות במהירות. בכל מקרה הפקח נדרש לאמת את הנתונים מול מבצע העברה שהרי מדובר בעברות על חוקי עזר בנושאים בהם מבצע העברה חייב להיות מזהה חד-ערכית. המסופונים לא 'מחוברים' למשרד הפנים ו/או לעירייה."

לשאלת הביקורת כיצד מציג המסופון את שמות ילדי בעל הנכס ובעלי נכסים ללא היסטוריית עברות, השיב סמנכ"ל החברה: "כנראה ממרשם אוכלוסין ישן ולא עדכני ולא מחייב שפעם הזנו במערכת באדיבות עיריית ראשון לציון..."

תגובת עוזרת מנכ"ל החברה לביטחון וסדר ציבורי:

"...בעניין זה, סמנכ"ל החברה השיב נקודתית לשאלה המתייחסת למערכת המסופונים, ואף ציין כי המענה אינו באחריות ניהולית של החב' לביטחון..."

3.2 מסירת דוח ו/או התראה

לטענת המלין, "בשעות שקדמו ובעת כתיבת הדוח הייתה נוכחת בביתה בעלת הנכס, הפקח לא טרח לפנות אליה כמקובל במקרים של 'תלונה' על צמחייה שפולשת לשטח ציבורי".

לדברי מנהל היחידה, "במקרה שאין קשר עם האזרח, הפקחים מניחים את ההתראה/דו"ח בתיבת הדואר".

3.3 צמחייה פולשנית בסמוך לכתובת נשוא התלונה

א. לטענת המלין, "מדובר על עץ שנמצא במקומו 25 שנים... כ-10 מטרים מאותו עץ היה 'התאום שלו', שנשתל באותו יום... שאותו הפקח לא ראה".

ב. הפקח שכתב את דוח ההתראה אישר שאכן בבית מספר 19 הייתה צמחייה שפלשה למדרכה, אך מאחר שבעלת הנכס נכחה בסמוך לכתובת מגוריה, הוא נתן לה התראה בעל-פה בלבד. למוקד העירוני דיווח הפקח: "נרשמה התראה לשבוע". כלומר, הפקח לא עדכן כי מדובר בהתראה בעל-פה.

ג. בבית מספר 17 דיווח הפקח לביקורת שלא זיהה צמחייה פולשנית, אולם בבית מספר 18, ששוכן כאמור בין שני הבתים הנ"ל, זיהה את המפגע ולכן נתן דוח התראה יזום. למוקד העירוני דיווח הפקח: "נרשמה התראה לשבוע" בבית מספר 17. זאת, מבלי שעדכן שדוח ההתראה הוא למעשה בגין בית מספר 18.

הפקח מסר כי עם תום תקופת ההתראה, הוא חזר למקום ווידא שכל המפגעים שאיתר אכן הוסרו.

ד. לדברי הפקח, אין הנחייה לפקחים לפתוח קריאת מוקד חדשה בגין מפגעים שאותרו באופן יזום.

לדעת הביקורת, במקרה דנן, על הפקח היה לדווח למוקד העירוני כי בבית מספר 17 לא נמצאה צמחייה פולשת, ואילו בגין המפגע בבית מספר 18 - היה עליו לפתוח פניית מוקד חדשה.

מסקנות והמלצות

כל גורם באשר הוא ראשי לפנות למוקד העירוני ולהתלונן על מפגע כזה או אחר. באחריות העירייה לאמת את הפנייה בשטח ולוודא הסרת המפגע, באם קיים.

לעניין התלונה, ראשת מינהלת שיל"ת מזרח והפקח מסרו כי אף גורם לא התלונן בנוגע למפגע בכתובת שבנדון, אלא שהוא אותר במסגרת סיור יזום שערכה ראשת המינהלת.

לאור הממצאים דלעיל, לדעת הביקורת התלונה אינה מוצדקת.

1. חרף העובדה כי הפקח נהג כשורה, הביקורת ממליצה לעגן בנוהל עבודה את תפקידי פקחי יחידת אכיפה איכות הסביבה, לרבות תיאור תפקידם, סמכותם, באלו מקרים ניתנים דוחות קנס ובאלו מקרים דוחות התראה, אופן מסירת הדוחות לבעלי הנכסים ואופן הטיפול בפניות מוקד.

תגובת מנהל יחידת אכיפה איכות הסביבה:

"ההמלצה מקובלת ותיושם... המפקחים מודעים והוסבר להם מתי יש לרשום דוח ומתי התראה."

✓ בישיבת הצוות לתיקון ליקויים דווח כי ההמלצה תבוצע.

2. על פקחי יחידת אכיפה איכות הסביבה להקפיד לצלם ולתעד מפגעים גם במקרים בהם מפקחים התראות בלבד.

תגובת מנהל יחידת אכיפה איכות הסביבה:

"ההמלצה מקובלת, ניתנה הנחייה למפקחים."

✓ בישיבת הצוות לתיקון ליקויים דווח כי ההמלצה תבוצע.

3. על הפקחים להקפיד לוודא באופן חד-ערכי את זהות עובר העברה. במקרים בהם עולה ספק בנוגע לזהות בעל הנכס, עליהם להיעזר בנתונים המצויים באגפי העירייה השונים (שם משלם ארנונה וכדומה).

✓ בישיבת הצוות לתיקון ליקויים דווח כי ההמלצה מבוצעת.

4. על פקחי יחידת אכיפה איכות הסביבה להקפיד לדווח למוקד העירוני בצורה ברורה ונהירה על אופן הטיפול בפניותיהם. במקרים בהם כתובת המפגע שדווחה למוקד שגויה, יש לעדכן את המוקד ולפתוח פנייה חדשה בגין הכתובת הנכונה של המפגע, זאת על מנת שטיפולם ישקף באופן נכון את שאירע בשטח.

תגובת מנהל יחידת אכיפה איכות הסביבה:

"ההמלצה מקובלת ומיושמת."

✓ בישיבת הצוות לתיקון ליקויים דווח כי ההמלצה תבוצע.

5. יש לעדכן את קובץ הנתונים במערכת המסופונים - על החברה לביטחון וסדר ציבורי להעביר לחברה שאחראית על מערכת המסופונים קובץ נתונים רלוונטיים, כגון משלמי ארנונה - מחזיקים/בעלים. יש לבצע עדכון זה מדי תקופה שתקבע. כמו כן, יש לבדוק מול

חברה זו האם ניתן להציג במסופונים רק את בעלי הנכס ללא פרטי ילדיהם, או להוסיף שדה מזהה לבעלים ולילדיהם.

תגובת סמנכ"ל החברה לביטחון וסדר ציבורי:

"בימים אלו אנו עושים מאמצים לעדכן את קובץ משלמי הארנונה לתוכנת הפיקוח העירוני במסופונים. ישנה מגבלה של מבנה הרשומה בקובץ במקור ואנו מנסים למצוא לזה פתרון טכני. אני מעריך כי הנתונים יוצגו בגרסה הבאה של התוכנה בפיקוח ובכלל זה המפקחים של איכות הסביבה בעירייה. לגבי גיל הרשומים בתוכנה, כיוון שהמידע ישאב מקובץ משלמי ארנונה אני סבור שבעיה זו תעלם."

✓ בישיבת הצוות לתיקון ליקויים הוחלט כי "עדכון קובץ הנתונים יבוצע בכפוף למציאת פתרון בנושא מבנה הרשומה בקובץ שיתקבל ממנהל כספים".